Бары дойдулар пролетарийдара, холбоhуҥ!

САНА ОЛОХ

ХАҺЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 57 (6818). | 1989 сыл. Ыам ыйын 13 күнэ. СУБУОТА | Сыната 3 харчы.

САЙЫЛЫК БЭЛЭМЭ

Сыл түөрт ыйыгар үүнкэ государство сакааһа 92,2 бырыһыан толорулунна, а. э. 141,8 тоннаан ыыйтарбата. Ол эрээри, ааспыт сыл түһааннаах кэмнээҕитээҕэр 248,7 тоннаан элбэх үүт туттарыллыбытын болҕомтоҕо ылар буоллахха, суөсүҥүттэр кыстык ыйдарыгар соччо куһаҕана суохтук үлэлээтилэр.

Аны сүөһүнү мэччирэҥнэ таһаарыы уһулуччу эпиэттээх кэмэ субу тиийэн кэллэ. Ыам ыйын 10 күнүттэн ыччат сүөһүнү хаарчахтарга таһаарыы хайыы-үйэ саҕаланна. Бу үлэ 15 чыыһылаҕа диэри ситэриллиэхтээх. Онтон аҕыйах хонутунан ыаныык фермалара ахтылҕаннаах сайылыктарыгар көҥүөхтэрэ. Барыы совхозтарга сайылыктарга көҥүү рабочай былааннара бигэргэтиллэн туруллар. Ол сүнньүнэн бэлэмнэнии үлэлэр ыытыллаллар эрээри, итэҕэс-быһаҕас үгүс.

Бастатан туран, ыыстык хотонтон сайылыкка көҥүү кирбии кэмигэр, мэччирэҥ өссө көбүү илигинэ, сүөһүнү балансаламмыт аһылыгынан хаарчыйыы сыл ахсын кыайтарбат. Чоппу бу кэмнэ ыам эмискэ таҥнары түһүүтэ, привес намтааһына, сүөһү көнньүнэн өлүүтүн элбэҕиниэ—итиитэн. Бу быйыл даҕаны хатыланар кутталлаах. Билигин ойуун 16 кормоцехтарыттан Субуруускай аатынан уонна «Чурапчы» совхозтарга эрэ бөҕэйэх кормоцех үлэлиир. Атыттар үлэлэрин өссө муус устар бүтүүтүттэн тохтоппуттара. Сайылыктарга даҕаны эбии аһылыгы бастакы күннэртэн оҥорбутунан баран усулуобуйа тэриллэ илик. Үгүс сайылыктарга КВ обохтор үлэлээбэт туруктаахтар, сорохторго олох да суохтар. Итиннэ тэҥэ сайылыктарга уонна хаарчахтарга уончалыы күн сиэтиллэр от саппаах итиэннэ комбикорм баар буолуохтаах, хаарчахтар ньчаллаэхтик өрөмүөннэниэхтээхтэр.

Сайылыктар тутууларын, дьиэни-уоту, араас механизмнары өрөмүөннээҥин электроэнергиянан уонна уунан хаарчыйыы боппуруостарын быһаарыыны сайылык бастакы күннэригэр сыҕарыта сатыыр үгэс ааспыт өртүгэр үлэһиттэргэ үүс ыарахаттары үөскэтэрэ, үүт-ас үөталээбэтигэр тиэрдэрэ. Бу үлэҕэ фермалары бириҥдии тэриллэлэргэ сыһыартаах сельсоветтар исполкомнара быһаарыылаах кэмэҥ оҥоруохтарын соп. Кэнилэр фермалар үлэһиттэрин олохторугар-дьаһахтарыгар, суоҕуҥуттэрин ааҕас өнөнөн хаарчыйыыга, кыһыл мунуктары тэрийиигэ кыһамныыларын уруруохтаахтар.

Ойуун совхозтара быйыл мэччирэҥнэгэ 60 сайылыгынан тахсыахтара. Былырыын сайын «Чурапчы» совхоз тэттик сайылыктары тэриэн, мэччирэҥи хаптаҥнаппатаҕа, онон үүтү, привеһи ылыыны лаппа үрдэппитэ. Манна билигин аҕыйах ороскуотунан тутуллубут эрээри, олороро, үлэлиирэ олус табыгастаах хас да сайылык баар буоллаа. Атын да совхозтар итинник дьаһаналлара буоллар, үлэһиттэр бириҥэх этилэр.

Сайын олгом үүтү ыаһыы бинэр сүрүн усулуобуйатынан мэччирэҥи таба туһанан ынаҕы күннэтүөрт ыаһын буолар. Маныаха бостуук үлэтэ эллэҥ быһаарар. Арендалаһан, бадараттаһан, аванс суоттаан үлэлээҥин кэмигэр бу ааҕыы коллективтартан эрэ тутулуктаах.

Быйыл ыыах маассабайдык тореебүнэ олус хойутаан саҕаланна. Онон ньырэйдэр онкуранньар, молтехтор. Маннык ньырэйдэри сатабыллаах, кыһамныыллаах илиигэ туттарбатахха, улахан охсуулуу ылар кутталлаахпыт. Ол иҥин ОАПХ совета оскуран, молтех ньырэйдэри ыалларга биэриэн кордоҕоҕо субэлиир. Сорох сирдэргэ итинник дьаһанан эрэллэр.

Ыччат сүөһүнү тоҕоостуулаах сайылыгы кэмиэ идэтийэн үлэлээччилэр суох буолбатахтар. Былырыын сайын «Чурапчы» уонна «Мыҥдаҕаайы» совхозтар толоҥуттээччилэрэ ордук үүгэйдик үлэлээбиттэрэ. Маннык идэтийэн үлэлээҥнин сир ахсын көҕүлүөхха, кинилэргэ ордук табыгастаах усулуобуйаны үөскэтэргэ көмөлөһүөххэ.

Ночоот, сүүк бириҥдии кини үлэҕэ дьалаҕай сыһыаныттан, аахайымыата суоҕуттан тахсарын умнумуохха. Холобур, ыам ыйын 6 күнүгэр Карл Маркс аатынан совхоз арендалаһан үлэлиир «Эрчим» фермэтигар ветврач куйуктаны эмтээҥнигэ дьалаҕайдык сыһыаннаспытын түмүгэр 103 ынах сүөһүбүтэ, онтон 20-тэ өлбүтэ. Ферма күннэрэ ыама—4-5 центнер үүт—ыам ыйын 15 күнүгэр диэри болдьохтоох государствоҕа туттарыллыбат буолла. Саная көрүн, төбөлөөх улахан ночоотуй!

Үүт-ааһы далаатыгэ эрэлбит—сайылыгы мэччирэҥ. Ону тоҕо туһанарбытын хас бириҥдии үлэһит кыһамныта, сатабыла, сөптөөх усулуобуйанан хаарчыллыыта быһаарыаҕа.

КҮННЭЭҔИ ТҮБҮНТЭР

Бэс ыйын суотугар

Оройуоннааҕы типография коллектива муус устарга 6 тыһ. солк. бородуукуйаны оҥоруохтааҕын 7 тыһ. солк. толордо. Нэйилэннэ полиграфистар оҥорбут паапкадарын, сыбаайбаларга, атын да бэлиэ даталарга аналан оҥоҕуллубут мигыраалларын, эҕэрдэ суруктары, о. д. а. хамаҕатык атыылаһар. Былааны толоруурга дьаарбаҥка тэрийбиттэрэ эмиэ көмөлэстэ.

М. НИКОЛАЕВА.

Эриэ-дэхси үлэлиллэр

Нэйилэниньэн олохдьаһах өнөтүнэн хаарчыйар комбинатка Анастасия Егоровна Баранникова тас таҥаһы тигэр 8 киһилээх «Ритм» бириҥэдэни салгыар. Бу коллектив былаанын ый, квартал ахсын эриэ-дэхси толорор. Холобур, сыл бастакы кварталлааҕы сорудаҕын 443 солкуобайынан ааһарбыта.

Нистиньэгэлэр муус устарга даҕаны итиэ тэ эмнэрин ыыктыбатахтара. Ый устата 2680 солкуобайдаах бородуукуйаны оҥоруохтаахтарын лаппа ааһарбыттара. Ыам ыйын 3 күнүттэн бириҥэдэ чилиэннэрэ уопуускаҕа бардылар.

Е. НОВГОРОДОВА.

Бу күннэргэ 13 №-дээх Одьулуунааҕы СПТУ үүс курсун үөрэнээччилэрэ производственнай практикаларыы ойуун совхозтарыгар бараллар. Кинилэр быйылгы спасскы ыһыыга туттуллар. техника бөмүөнүгэр, теплицаларга үлэлиллэр. Ол курдук, 33 киэн профиллаах тракторист-машинист, 15 оҕуруот аһын үүнээрин, 13 электрик идэтин баһылаччылар опытчаах механизатордар комолерунэн салгыы үлэ ыыдырдарыгар уһуллаллар.

Үөрэнээччилэр (хаҥастан) Виталий уонна Евстафий Карповтар ыһыыга туһаныллыахтаах селлиналар өрөмүөннэрин. Бу сылдьалларын көрөбүт, атын снимокка—кинилэр үлэлэрин салайааччы уонна хонтуруоллааччы Карл Маркс аатынан совхоз опытчаах механизатора Илья Рязанскай. Евстафий Карпов былыыбыын Москваҕа ыытыллыбыт бойобуой уонна үлэҕэ албан аах эстафетатыгар училищетын аатыттан кыттыыны ылбыта.

Аны аҕыйах хонутунан СПТУ үөрэнээччилэрэ совхоз механизатордарыгар кытта биргэ саасскы ыһыы күргүөмнээх үлэтигэр турунуохтара.

П. Оковешников фотота.

АНАДЫРЬ. Этэҥэтин муораталаах ааҥка 1989 сыллаах навигация быыбаҕа кэтэвулунна. «Москва» ледокол «Василий Бурханов» теплоходка анаан 180 миллиэн муус дьаптаҕаттан хайытан суол арыйарыгар түөрт суукка наада буолла. Судно бэйэтин бортугар хотугу сир тутуулларыгар аналлаах цементээх контейнердары толору тиэммит. Судноолар бастаны караваннарын ыанныттан порт причалларыгар «Василий Головин» дизель-электроход тиийдэ. Итэ курдук Владивостогу Ванинолы уонна Находканы Чукотка илиигэ өртүн портарын кытта сигнинэн трансокеанскай контейнернай линия былырыыпыгытааҕар икки тогул эрдэлээн үлэтин соҕалаата.

КОСТРОМА. Уоһаа Волга уонна кини салаларын ойуурдарыгар үлэлиир егэрдэр уонна охотоведтар сүрүн автотрассалартан кинирэр суолларгa шлагбаумнары туора түһэртэтиллэр. Манна «Чуумпуруу ыйа» саҕаланна. Билигин ойуурдарга улардар торуур-уһуур мэҥэстэлэрин эрдүүр, оттон куот ыытыларытар кустар, үгүрүүлэр уйаларын туттар кэмнэрэ. «Чуумпуруу ыйа» Европа хоту өртүн фауватын баайын харыстыырга уонна эйбэтэргэ көмөлөһүө.

КАРАГАНДА. Казахскай ССР НА химико-металлургическай институтун ученайдарын саҥа айымньылара горняктарга шахта иһигэр иэдэйэн көмүскэнэргэ көмөлөһүө. Бу—чугаһаан иһэр уоту буларга аналлаах оҥоһук. Кини уот, дэлби тэбэр газ долгуннара эбэтэр таас чох быыла чугаһаан иһэрин эрдэ биллэрдэҥнэ, баһаары умуруорэр уонна дэлби тэбинин автоматическайдык хам баттыыр системалары оперативнайдык туһанарга кыах биэрэр.

ПЕНЗА. Земетчино бөҕүөлэктэн инженер А. Кондюрин ураты ыыра тракторы хомуйда. Трактор боруобалаһыны сиэтиҥнилээхтик барда, аҕыйах чаас иһиэн бэйэтин уһаайбатын иһиэҥи учаастаҕын уонна ыалын оҕуруотун тиэрэн кэбистэ. Трактор 6 ат күүһэ кыамталаах, часка 18 км тургэнээх.

ССТА корреспонденнарын иһитиннэриилэриэн.

✦ *«Олорор дьиэ—2000» программа* ✦

МЫРЫЛА—ТУТУУ ПЛОЩАДКАТА

Партия 2000 сылга диэри хас бириҥдии дьиэ кэргэни олорор дьиэнэн, квартиранан хаарчыйарга сорук туруорбута. Үөһэттэн кэтэстэхпитинэ, бойэбит илиибитигэр ылсыбатахпытына, бу сүүнэн программа туолбута биллэр. Ол да иҥин «Мыҥдаҕаайы» совхоз үлэһиттэрэ, иэйилиэн олохтоохторо социальнай объектэлэрэ, олорор дьиэлэри тутууга күргүөмнээхтик турунуулар.

Быйыл 28 ыал саҥа дьиэ аҕыллаатын түһэрэргэ анаан тутуу маһын тиийэн киллэриннилэр. 20 ыал дьиэлэрин ис-тас өртүн штукатурка ыырга былааннаналлар. Кинилэргэ көмөлөһөргө сельсовет исполкома аналлаах бириҥэдэни тэрийдэ, бу бириҥэдэни тутуннахах матырыйаалларынан хаарчыйыаҕа.

Социальнай объектэлэр тутууга сүрүннээн атын сирдэртэн калэн дуогабарынан үлэлиир бириҥэдэлэр үлэлиэхтэрэ. Ол курдук, Казахстаантан кэлбит Ю. С. Поздняков 6 киһилээх бириҥэдэтэ саҥа спортивнай саала аҕылаатын хайыы-үйэ түһэрдэ.

Молдавияттан Виктор Василеу 5 киһилээх интернациональнай бириҥэдэтин чилиэннэрэ Тойук тордугэр сайылык титиигин тутуурга үлэлэрин саҕалаатылар. Кэтэйгэ Н. Д. Попов 4 киһилээх бириҥэдэтэ ыыгай титиигин тутар. Оттон олохтоох тутуу бириҥэдэтэ (бригадьыыр В. В. Саввин) 20 миэстэлээх гостиницаны тутуурга турунна.

Бириҥэдэлэр сүрүн үлэлэрин таһыгар 4 квартираалаах уопсай дьиэни, Культуура дьиэтигэр таас кинобудканы тутуохтара.

Пенарин тутуутугар саҥа тэриллибит кооператив үлэлэһиэхтэ. Кондьаҕастар эмиэ уопсай дьыаттан туора турон хаарыахтара суоҕа. Кинилэр эргэ кулуун дьиэтин чолугэр түһэриэхтэрэ.

Бу ыытыллар тутуулары кининиирэ, үлэ хаамыытын, тутуу хаачыстыбатын хонтуруоллуурга институтка тутуу инженерин идэтигэр тэрдүү сылын кэтэхтэн уоранэ В. И. Илларионов маастарынан ананна.

Ол эрээри пилорамныбыт итинник киэҥ далаһыннаах тутууну толоруу хаарчыйарга саарбахтардаах. Пилорама эргэ, сотору-сотору алдьанар, пилорамнын В. В. Дьячковскай үчүгэй коруутунэн-истиитинэн эрэ тулуйтаһан сылдьар. Ону тоҕунан тутууну ыытар дьонтэн сорох матырыйаалар, холобур, пакля, түүнүк тааһа, шифер атыыга суохтара улахан кэнэйиннэн буолар.

Быйыл сайын Мырыла бөҕүөлэгэ эрбин, сүүс тыаһынан туолуоҕа. Олохтоохтор бэйэлэрин илиилэриинэн туппут хас бириҥдии дьиэлээх «Олорор дьиэ—2000» программа олохха киириитигэр кылаатынан буолуоҕа.

А. МАКАРОВ,
«СО» общ. корр.

✦ *Экономика боппуруоха* ✦

ҮП-ХАРЧЫ СУОТУ ТАПТЫЫР

Аспыт сылга оройуон совхозтара бэйэни үбүлэнни усулуобуйатыгар нинрэн үлэлээбиттэрэ. Былаан быһыытынан совхозтар 10 мөл. солк. барыстаах түмүктүөхтэрэ ангарын эрэ ситистилэр. Ити тыа хаһаайыстыбатын бородуукуйатын огоруу уонна атыылаһын кэмэ кыччаабытыттан, оросуоттар хайа да көрүгнэрэ аччыахтааһар улаата туруулардыттан тахсар. Экка, үүккэ бырыһыан быһыытынан уруллубут надбавканан госбюджеттан 12 мөл. солк. киллэрдилэр. Ити надбаваттан 5 мөл. солк. барыс буолла, 3 мөл. солк. атын оройуоннарга оттоһуутта уонна ол оту таһыта, сылгы интийитигар былаары таһынан оту, фураһы сиэтиигэ оросуоттанна, 4 мөл. солк. бородуукуйа оногоһуллар оросуоттарын сабыыга бэрдэ.

Барыстан 2 мөл. солк. үөһэ тэриллэлэргэ (ол иһиттэн 1 мөл. 300 тыс. солк. Госагропромна) көһөрүлүннэ, 2 мөл. солк. туттуну үбүлээһиигэ, 1 мөл. солк. коммунальнай хаһаайыстыба, котельнайдар, кулууптар, пионер лаагырдарын оросуоттарын сабыыга тутулуннулар.

Капитальнай тутууга уонна техниканы атыылаһыыга бэйэ үбэ 4 мөл. солк. туттулуунна (ол иһигэр 2 мөл. солк. барыс уонна 2 мөл. солк. амортизационнай фонд). Былаанаах барыс туолбатаагын түмүгэр совхозтар сыл иккис аҥарыгар ыарахан финансовай туруорка киирбиттэрэ. Онуоха Госагропром госбюджеттыттан 3 мөл. солк. капитальнай тутууну үбүлээһиннэ биэрэн уонна 2 мөл. солк. кредит төлөнөр болдьоҕун бу дьыл сэтинньитигэр диэри уһатаннар, уустун балаһыанньаттан тацыстыбыт. Онуоха урут ылбыт 1988 сылга төлөнүүхтээх кредиттэрбит болдьохторо уһаан былыыын төлөммөтэхтэрэ. Ол үрдүнэн улахан суөһүү үөскэтии оросуоттара ситэ сабыллыбатылар, совхозтарга материальнай көмүлүөһүнүгэ да хаһаайыстыбалар социальнай сайдыыларыгар аванар да фондалар ордубатылар.

Финансовай ортунэн ордук мөлтөөбүнэн «Чурапчы» совхоз буолар. Бу хаһаайыстыба урукку сылларга куруук гнийымэт-түгэммэт буолан, үөһэттэн кэлэр үбү атыттартан ордук туһанара, надбавканан да малдьы хадаҕаланара. Ол эрдэ, бородуукуйаны огоруу улаатыннарыллыбат, оросуоттар сыл аайы үүнэр буоланнар, бэйэни үбүлэнни усулуобуйатыгар эрүүтүбэтэ. Холобур, былырыын Эрилик Эристин аатынан совхоз 264 тыс. солк. техниканы атыыласпыт буоллаҕына, «Чурапчы» совхоз итиннэ 400 тыс. солк. оросуоттаата. Ханнык да кэмчилээһини суох буолан, үлэһиттэргэ ыйдааҥы хамнаһы даҕаны биэрин бу совхозка улахан проблемаҕа жубулуйда.

Совхозтар туруорсуулларынан госбюджеттан суол оногоһуутугар уонна сир кырсын туһсарыы үлэлэритэр бирдии объектарынан ананан кэлэр үп аспыт сылга ситэ туһаныллыбакка, 300 тыс. солк. государствоҕа төннөрүллүннэ. Былаанаммыт үлэни бу хайысхаҕа ситэ толорботох совхозтарыынан Карл Маркс аатынан, Эрилик Эристин аатынан, «Чурапчы» совхозтар буоллаллар.

Быйыл госбюджеттан «Мыҥдаҕаайы», «Мугудай» совхозтарга суол оногоһуутугар, Эрилик Эристин аатынан, «Чурапчы» совхозтарга тутууга, бары совхозтарга кырыы учаастактары сөйыннарыыга барыта 2 мөл. солк. үп көрүллүннэ. Бу харчы Агробанк отделениетыгар бюджет счетутар кэлэн сытар.

«Нуотара» совхоз госбюджет үбүн 700 тыс. солк. туттуохтаах. Онуоха тахынан оройуон салалгатын туруорсуутунан Госагропром төлүүргэ мэктиэлээһиннэн улахан социальнай объектары тутууга 2 мөл. солк. үп көрүллүннэ. Бу бирдии объектарынан сыалаахтык бэриллэр үбү төһө кыалларынан эрдэ, сыл тоҕус ыйын түмүгүн иннинэ, туһана сатыахха наада. Тоҕо диэтэххэ, бэриллибит үбү ситэ туһаммакка олорон өссө көрдөһөр кыаллыбат.

Үүс совхозтар быйыл капитальнай тутууга туттар үптэрэ былырыын ылыллыбыт ссудалары төлөөһүнүнэн сибээстээн кырыымчы буолуоҕа. Ол да буоллар дьыл кэлиититтэн, үүт-ас элбэҕиниттэн, тоҕууну-хоруу ааҕыйатыттан үп-харчы улаатыан сөп. Оччоҕо совхозтар финансовай былааны кэмнэр уларытан тутуу үбүн улаатыннарыахтарын сөп.

Быйыл бастакы кварталга производство оросуоттарын сабыыга ылыллыбыт кредит былырыыгытааҕар биэс совхозка намыһах. Ити былырыын бастакы кварталга дифференцированнай надбавка өссө аҥылла илгиннэн быһаарылларын. Арай Карл Маркс аатынан совхоз былырыын муус устар 1 күнүгэр диэри 168 тыс. солк. кредити туһаммыт эбит буоллаҕына, быйыл 241 тыс. солк. ылан аны күнүн толуур нэһэ бөлүөр элбэҕэ эрэр.

Үлэ оногорон таһаарыытын улаатыыта хамнас урдээһинин нуотан иннэхтээх. Бу көрдөбүл быйыл банк органнарынан хонтуруолга киирдэ. Бэйэни совхозтарбытыгар хамнас үрдээһинэ үлэ оногорон таһаарыытыгар ырааҕынан куотар. Бэйэни бэйэ үбүлэннитигэр киирэхпит иннинэ тыа хаһаайыстыбатыгар техника, минеральнай уоҕурдуу чэпчэтиллибит сыананан атыылаллара. Урукку оромуоннуур техническэй предприятие атыылыыр табаарын кинн уобаластартан аҕалыллар оросуотун эмиэ госбюджет үйэлэра. Билигин ити барыта совхоз хармааныттан барар. Итинн таһынан комбикорм, тутуу матырыйаалын сыанатэ сыл аайы ыраан иһэр. Эйилгиттэн тыа хаһаайыстыбатын бородуукуйатын государствоҕа атыылыыр сыана уларыйыахтаах, дифференцированнай надбавка суох бүлэр. Биллэн турар, сыаналар улаатыахтара гынан баран, билигини бэйиги надбавканан туттарыллар бородууктабыт сыанатыгар тиийбэттэрэ чуолкай. Онон совхоз баайын-дуолун кичэллээхтик туттар эрэ түбэлтэҕэ наһилиэнньэ олоҕун-дьаһаҕын туһсарыыга биэтэр үпүтүн эбэтэр пит.

Е. ГОГОЛЕВА,
ОАПХ кылаабынай бухгалтера.

УЛАРЫТЫЫЛАР, СИБИЭҺЭЙ СҮҮРЭЭННЭР

—Госстрахтар биэчэр ыыттахтара диэнн истибэтэх баҕайым,—дэһэллэр мустубут дьон уонна, туугу эрэ күүппүттүү, суугунаһаллар. Аан таһыгар олорор госстрах оройуоннаах инспекциятын үлэһиттэрэ саалаҕа киирэн иһэччилэри үөрэ-кото көрсөллөр, бэйиэрин үлэлэрин пропагандалыыр ис хоһоонноох сиэпкэ угуллар халандаардары бэлэхтиллэр.

«Маарыкчаан» кинотеатр саалатын толору киһи мустубутун кэнэ инспекция начальника И. Р. Баранов аспыт сыллааҕы үлэ-хамнас туһунан отчуоттуур. Сыыпаралар республика, Союз таһымнарын кытта тэҥнэнэллэр бэриллибиттэрэ көрөхсэбиллээх буолла.

1988 сылга госстрах оройуоннаах инспекцията 2.433.130 солк. страховкалыыр үлэни ыытыахтаах эбэ, ол 2.461.350 солк. толоруллубут. Ити үөстэн 1.951.280 солк. нэһилиэнньэҕэ страховкаланыы иһин (33.420 солк. оҕоллонууга, 27.600 солк. дьиэ мала-сала буорту буолуутугар, умайыыларыгар, 67.700 солк. суоһу олуутугэр түбэспиттэрэ оросуоту сабыы быһыытынан) төлөммүт. «Мыҥдаҕаайы» совхоз Мырылатын кудууба умайбытыгар страховкатын 120.281 солк. ылбыт. Баһаарга тахсыбыт оросуокка, тутуу таллай буолан эмэҕириитигэр, о. д. а. атын да совхозтар госстрах үбүттэн туһаммыттар. Биирдиилээн да дьоннор страховкаларын болдьоҕо туолан ылбыт харчыларын олохторун уйгутун улаатыннарыыга көдьүүстээхтик туһаналлар эбит. Барыта 150 киһи анкета -толорбутуттан үүстэрэ ылбыт харчыларынан дьиэлэрин оромуоннаммыттэрин, сыаналаах мал-сал атыыласпыттарын, соҕуруу баран күүлэйдээбиттэрин, о. д. а. суруйбуттар.

Биэчэрэ ордук активнайдык страховкаланар дьону бэлиитээһин буолла. Киниилэр ортолорутар бирдии бэйэлэрэ 16-лыы, 11-дии, 12-лии страховкалаах дьон баваллар.

Страховкаланыы бырааблылара дьон туһатыгар уларыйаллар. Эбии көрүүгэр киллэриллэллэр Ол туһунан фойеҕа ыйаммыт бюллетеннарга көрдоруллубут, инспекция старшай инспектора М. Ф. Слепцов эмиэ сиһилии кэпсээтэ. Холобур, бу дьыл муус устар 1 күнүттэн үйүн болдьохтоох страховкаҕа киһи 16 саастыгар 80 сааһыгар диэри страховкаланара, оҕону бэйэтин уонна киниини сыбаайбаланарга бэлэмнээн страховкалатыы иһин төлөбүрү болдьоҕо туоллаҕына, төлөбүт киһи бэйэтэ ылара көмүлүннэ. Оҕолоо түбэспиттэргэ страховкаламмыт суумаҥы эмиэ олохтоох инспекция бэйэтэ төлүүр буолла. Ити суумаҥы страховкаламмыт киһи оҕоллонон баран үс сыл иһиннэ ылар быраабтаах. Бу билиҥэннэгэ диэри биир сыл иһиннэ оногоһуллара ирдэнилэрэ. Тарифтан тарифка уларытыы страховкаламмыт киһи сайабылыаннаатынан оногоһуллара көмүлүннэ. Биэчэрэ кэлбиттэр итиннэн да атын элбэх саҥаны, туһалааҕы биллилэр.

Страховкаланыы туһунан билиилэрин викторина боппуруостарытар аннаттан бэрэбиэркэлэнилэр. Мал-сал лотереята ооньуонун, госстрах суотугар «Один и без оружия» диэн фильм көрдөрүлүннэ.

М. МИХАЙЛОВА.

УСУЛУОБУЙА СУОХ

Хайахсыттааҕы дьаһыла-сад, урукку дьиэтэ эргэрэн, 1985 сылтан оскуола интернатыгар көһөн кэлбита. Онон олус кыараҕастык олороллор. Дьаһылаҕа—20 оҕо оннутар 22-лэр, оҕо садыгар—45 оннугар 40-лар. Бу коллективка барыта 23 киһи үлэлиир. Төһө даҕаны ыараҕас усулуобуйаҕа үлэлээтэллэр, ыытыллыбыт бэрэбиэркэ программаларын сөптөөхтүк тутуһалларын балыстаабита.

Аны, манна мнэстэ суох буолан, интернат остолобуйа оскуола буфетыгар үлэлиир. Онон интернат интиллээччилэрэ кыһыҥы бытархан тымныыта ыраах баран аһыырга күһэллэллэр. Наһилиэк салалтата саҥа дьаһыыл-сады туттарарга туруорсубута ыраатта. Выыбардааччылар райсовет иккис депутатыгар сорудах быһыытынан эмиэ киллэрэ сылдьыыбыттара да, туох дьаһаллар ылыллыбыттара баччаанга диэри биллэ ялык.

Онон интернакка уонна дьаһыла-садка кэлэр сылтан сөптоох үлэлиир усулуобуйа тэриллэриэр баҕарабыт.

К. АРЖАКОВ.

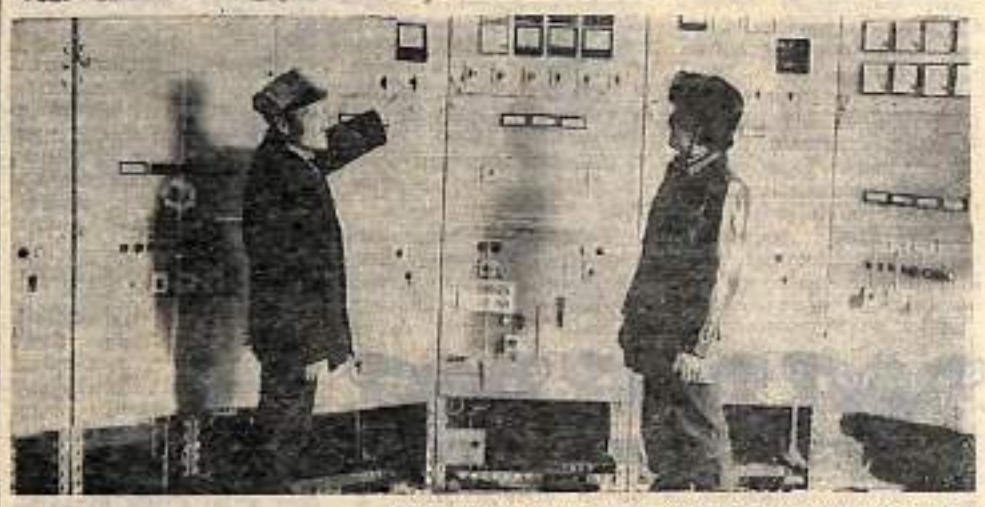

Оройуон кириэн илии өртүгэр подстанция тутуллубута хаһыс да сыла. Ол иэстэн электроэнергияны хаччыллыы хаачыстыбата биллэрдик түбэуста. Маҥтан ыаллыы Алексеевскай, Амма уонна биһиги оройуоннарбыт электроэнергияны ылаллар. Бу объекка сетевой учаастак диспетчерскэй сулуусата күүстэри-түүннэри дьуһуурустубалыыр.

Снимокка: (хаҥастан) сетевой учаастак начальника Г. П. Кардашевскай уонна быйыл 25-с сылын монтердуур М. А. Постников трансформатор үлэтин кэтээн көрөллөр; подстанция диспетчерскэй хоһуган.

П. Оконешников фотота.

✦ *Хаһаайыннааһын механизма* ✦

Дуогабары туттуһуохха

Биһиги түөрт киһилээх коллективпыт күүгүгүттэн 200 ньырэйи көрүүгэ совхоһу кытта арендная бэдэрээт дуогабарын түһэрсэн үлэлиир. Эбии аһылыгы оногоруу, оту-кыллэрии, уулатыы, ноһуому таһаарыы—барыта илиннэн толоруллар. Хотоммут муостата хаамтахха тимирэ-тимирэ күөрэйэр, огордоҕуй ахсын атын сиринэн алдьанан иһэр. Онон оремүөнү күн аайы хэриэтэ ыытабыт. Ол курдук ыйга бинр биэдэрэ тоҕоо саллан бүтэр.

Аны дуогабар туһунан. Барыта 31 тыс. 808 солк. оросуот оногоһуллан 387 центнер привес ылылыахтаах. 100 тыс. 65 солк. валовой бородуукуйаны оногорон таһаарыахтаахпыт. Хамнаспыт лимитэ 20 тыс. 69 солк. Дуогабар быһыытынан, хамнас лимитин 90 бырыһыанын (18 тыс. 242 солк.) абаанаан ылан туһаныахтаахпыт.

Сүөһүлэрбит ыстын устата сиэбит отторуттан ордорон ыам ыйын 20 күнүгэр диэри сиэтэргэ хаһаанныбыт. Ыстыкка дуогабар быһыытынан 1323.6 центнер от көрүллүбүт. Итиннэн 344.6 центнера ситэ сиатиллибэтэ. Тоҕо итинник буолла? Ахсынны 6 күнүгэр диэри отделение салалтата бороскуларбытын аһылыгынан мөлтөхтүн хаччыйбыта. Холобур, ахсынныыга 14 тонна от көрүллүбүттүн ангарын эрэ ылбыппыт. Итинник хаччыйыыта былаанныах приведеҥ ылыахтаабар буолуох, сүөһүлэри тыынныах да сыл таһаарыыт уустук. Сатаатар оппут хаачыстыбата үчүгэй буолбатах. Ыксаан, ахсынны 6 күнүгэр сүбэлэһэн баран отделениеттан уонна совхоз кинн аппаратыттан бирдии специалыны ыытыран мунньахтаабыппыт. Ол эҥин комисситтэн аһылыгынан хаччыйыы балачча туһсубута. Ол эрдэ үсрүүбүт уһаабатаҕа: 200 центнер бастакы суортаах Нуотара от сиэммыта Чапырынан. Хонтороонон чаанынай ыалларга тарбаан, олох да кэлбэтэҕэ.

Соторутааҕыта отделение советын мунньаҕа буолбута. Онно дуогабарга көрүллүбүт оппутун тиэйэн аҕалыы диэн туруорсубуппут. Онуоха от отделение управляющайа П. П. Кожуров: «Мин эйгиин ыытта олох да дуогабар туһэрсибэтэхпин»—диир. Оттон дуогабарбытыгар совхоз үрдүк директора М. Н. Корякин, ыылаабынай экономиста М. С. Местникова, профком председателэ И. И. Попов, юрист-консультант Н. П. Тарасов, отделениеттан сүөһү иитиитин бригадыыра А. А. Алексеев ылан баттаабыттара. Маны, хайдах ондуохха сөбүй?

Үлэбит саамай ыарахана, эрэйдээҕэ аастА. Ол эрэдэ кыстыкка олбут 17 бороскуу сыанатын 6000 солк. харчыны биэрэрдээх олоробут. Оттон маны эмиэ таһаардахха, 30 центнергэ тэҥнэһэр.

Түмүктэн этэхпэ, үлэ коллективын кытта түһэрсиллибит дуогабары туттуһа сатыахха, рабочай интэриэһин учуоттуу сатаабат ойтон-саҕаттан бэсхолонуохха наада. Саҕаны биэнэн баран оҥу толоруга кэмэлэспит, аһылыгынан толору хаччыйбат буоллахха, сэмэнисүөхэни ангардас рабочай сүгэрэ сыыһа.

В. ГАБЫШЕВ,
арендатор.

Хонтороо.

ССКП райкомун III пленумун көрсө

Тыа сирин өрө көтөҕүүгэ туһуламмыт политика

Е. А. БОРИСОВ, ССКП райкомун иккис секретара

Партия Киин Комитетын күлүн тутардаацы (1989 с.) Пленума, Ас-уел программата олус бытаанык быһаарыллаарынан, дойду агропромышленнай комплексын сайыннарыы, тыа сирин үлэһиттэрин олохторун усулуобуйаларын туһалыы уларыта тутуу көрдөбүллэриттэн улаханнык хаалан ыһаллэринэн, ССКП аграрнай политикатыгар төрдүттэн уларытылыылары киллэрэр наадалаанан эахта. Бүгүн уларыта тутуу концепцилэтэ уонна онно олоҕурбут партия политиката олох бэрэбиэркэтэн бараллар. Саамай кытаанах уонна чэпчэкитэ суох бэрэбиэркэ барар. Оннук кэмнэ социальнай-экономическай сайдыыны түргэтэтии курдук бары атын соруктартан аһылык проблематын быһаарыыны иннинэ күүстэ тутары эрэйэр.

Биллэрин курдук, Пленум ууруацца быһаччы хаһаайыстыбаннай директивалар ыар таһаҕастарыттан босхолонон, чоппу политическай соруктары туруорбутунан уратылаах. Онно олоҕуран Правительство иэн-иэс хоһоонноох ууруахтары таһаартаата. Коммунистар, бары үлэһиттэр итии дьоһуннаах документаннары иэн-тоҥон уораталлэрин бириэмэ ирдиир. Оннук эрэ буоллаҕына тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыыга саҥалыы сыыһан иитиллэр кыахтаах.

ССКП саҥа аграрнай политикатын сүрүн хайысхалара ханнык тарыгай?

Бастакытынан, тыа сиригэр экономическай сыһыаннайыллар уларытыллыах тустаахтар. Совхозтар, агропромышленнай комплекс атын даҕаны предприятиелара хаһаайыстыбаннай ахсаан уонна бэйэни үбүлээн принциптэрин утумнаахтык тутуһуохтаахтар, социалистическай сыһыаннаһыллар бинир формаларын быһыытынан аренданы иэнэнии олохтуохтаахтар, кооперативтары тэрийии, кэмэ уонна кэтэх хаһаайыстыбалары, баанынай хаһаайыстыбатын сайыннарыы наадалар.

Биллиэхэ туруттунан ороҕуонта арендный төрүнэ олоҕуран үлэни тэрийии туруга көрдөбүлгэ ырааҕынан эпиэнтээбэт. Ол курдук, совхозтарга суоҕу иитиини салаатыгар үлэлиир 108 коллективтан арендный дуогабары 65 бырыһыаннара, сир үлэтинан дьарыктаан коллективтартан 63 бырыһыаннара тиэрилиэстэр. Баланнаах ордук Эрилик Эристиин аатынан уонна Субуруускай аатынан совхозтарга малтах. Сорох дуогабардар ис хоһоонноругар ойоммот түгэнэ бардаахтар, болдьоҕоро кыҥаастар. Ол бинир үүсүн партийнай, хаһаайыстыбаннай тэриллэр уйгуну-быйаҥы быһаччы оҥорооччулары саҥалыы үлэлээтэхэ ньымаларыгар үөрэтиини хаччыйбатахтарыттан таҕыста.

Кэнники кэмнэ ороҕуонта 133 иитиллээх 10 кооператив регистрацияланна. Олор истэригэр Килэҥкиэ, Мыйдаҕаайыга уонна Одьулуунтэ соҕотоҕоналыыр. Чурапчыга, Арыылаахха, Түөйдэ, о. д. а. бэйэлэрэ бородуукцуйаны биэрэр коллективтар тэриллиилэр. Бу дьыала сир ахсын ойоҕуохтаах.

Хаһаайыстыбаны саҥа систематыгар көҥүү биллэр ыарахаттардаах. Холобур, арендатордарга, кэмэ уонна кэтэх хаһаайыстыбаны тэриллэччиларга сиэн сыһыарыы бөҕүнүүгэ кэмнэгэр мэлдьи сөпсөохтук быһаарыылар буолбатах. Сири биэриигэ оруна суох ыпыастааһын түбэлтэлэрэ таҕыстылаллар. Оскуотун сир туһаныллыбат эбэтэр туһаныы кодьүүнэ намыһах буоллаҕына, гайиспоолкэ онтон арендатордарга сыһыарар быраактаах.

Биһиги аҥы-уолу оҥорооччулар барыы таҥ экономическай усулуобуйалаах хаччыйыахтаахпыт. Сорохтор билигин совхозтары суох оҥоруута тиийэ тылы көтөҕүллэр. Оттон күлүн тутардаацы Пленум тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыы төһүүлэринэн совхозтар, колхозтар буоллаларын эссе төгүл бэлиитэлээтэ. Ол тоҕото биллэр. Чуолаан, итинник хаһаайыстыбаларга научнай-техническай прогресс ситиһиилэрин олоххо киллэрии, аныгылыы техническэй сабилэнии, тутуулуу иэнэнии ыытыы кыаллыыра. Билигин тыа сирин социальнай сайдыыта совхозтар оҥорон таһаарар бородуукцуйаларын кэмэйиттэн, хаачыстыбатыттан быһаччы уюулунтаацын ойдуохтэахпит.

Саҥа экономическай усулуобуйалар олохтоноро кэмнэригэр үлэ толобуурун урукку принциптэрэ толору эпиэнтээбэт буоллалар. Онон кэлэр сылтан саҕалаан толобуру төрдүттэн уларытыылар оҥоһуллуохтаахтар. Онно туһаннаах бэлэмнэнии үлэ иистэҕэ ыытыллыахтаах.

Иккиһиэн, сыаналары бэрээдэктээһин барыахтаах. Атыылаһыллар, оптовай уонна розничнай сыаналар хардарыта сиэмнээх биэ системаларга үөскэтиллиэхтээх.

Агропромышленнай комплексы салайыыны туһсарыы соруктара турдулар. Онуоха ордук улахан болҕомто совхоз уонна ороҕуон таһымнарыгар салаатаҕа уурулуна. Демократическай, бэйэни бэйэ дьаһаныы принциптэрэ тутуһуллуохтаахтар. Биһиги ороҕуоммутутар тыа хаһаайыстыбатын салайыы үрдүкү органынан болҕомуочуйдар мунньахтара буолара бэлиитэннэ. Ол мунньаҕынан туһаайыах совет итиннинэ аппараттаах үлэлиир орган тэриллэр. Ол эрдэҥи олор эбэһиинастэрэ, функциялара чуолкайдана, совхозтары салайыы структуратын уларытыы ситиһиллэ иликтэрэ тэрийэр үлэҕэ мэһэйдэри үөскэтэллэр.

Тыа хаһаайыстыбатын производствотыгар үлэһит иитиини тардыыга чэпчэтиилэр олохтоноллор. Холобур, автономнай республикаҕа тыа сиригэр олорор эбэх оҕолоох дьиэ кэргэннэргэ эбии пособиелары көрөргө быраап бэриллиэх. Дальний Восток регионугар тыа сиригэр кайбэн олохсуйар дьиэ кэргэн баһылыгар государство суотугар 2000 солк., оттон иккис хас биирдии кэргэнигэр 500 солк. биир бириэмэлээх көмө оҥоһуллар. Киниилэргэ урукку квартиралара хаалларыллар, бастыҥ үлэһиттэргэ төлөбүрдээх эбии уопуссалар бэриллэллэр. Совхозтар, холобур, дуогабар ыйын бөлдьохтох үлэлии кэлэн дьиэ туттар иитиэхэ 2000 солк. харчынан хөмөлөөр, босхо сүөһүнү эбэтэр бэйэлэрин балансаларыттан босхо дьиэни биэрэр кыахтаахтар. Оттон баһыннай хаһаайыстыбатын тэрилиигэ 50 сыл устата төннөрүллэр болдьохтоох 50 тыһ. солк. дьэри суумалаах кредит туһанар кыах бэриллэр. Атын даҕаны чэпчэтиилэр, дьаһаллар бэлиитэннилэр.

Ороҕуонга Ас-уел программатын олоххо киллэрии үлэлэрин кытта сибээстээх кэккэ боччумнаах программалар ыытыллан тураллар. Ол эрдэҥи олору толоруу туруга ситэтэ суох. Кылаабынайа, бэртээхэй документаннары оҥостон баран, сөпсөох тэрийэр үлэни кывйан хааччыйбаппыт. Ол курдук, холобур, аҕыстыы ороҕуонаацы партийнай конференция кыра производственнай учаастактары кэлимник сэйбэнарыы диринитын бэлиитээбитэ.

Онуу олоххо киллэрии бэрээдиэнэ кэмэ дьаһаллар ыытылыылар, райсовет сессията туһаныах бодьрууһуу аанаанэн дьүүллэһэн уламнаах быһаарыыны ылбыта. Хомойуох иһин, ону толоруута биһиги сорох хаһаайыстыбаларбыт салайаачылара, партийнай тэриллэр ситэтэ суох үлэлээн иһэллэр. Былаан быыһыытынан кыра учаастактарга быйыл бэрыта 29, ол иһигэр 20 специальнай аналлаах объектар тутуллуохтаах этиллэр. Нуотара учаастаҕар кылгас кэм иһигэр 208 тыһ. солк. үп туһаныллыннар, манна гараж, пилоцех, олорор дьиэлэр тутуулара саҕаланна. «Мыйдаҕаайы» совхоз Хаҥыйаҕы ситэригэр 7 олорор дьиэни уонна бинир хотону тутуутэ былаанынан баран, билигинэ 52 тыһ. солк. тутарбыт үлэни ыытарда. Оттон Карл Маркс аатынан уонна Субуруускай аатынан совхозтар кыра учаастактарыгар бинир да солк. көрбөтүлэр. Атын даҕаны совхозтарга баланьынньа олус үчүгэйдэ суох. Совхозтар бэрыта туоят ыйга 1 мил. 31 тыһ. солк. үбү туһаммыттарыттан сыччах 5 эрэ бырыһыанын кыра учаастактар сайдыыларыгар көрдүлэр. Онон кэккэ коммунист салайаччылаах ороҕуоннаацы партийнай конференция көрдөбүлэригэр дьүөрэтэ суох үлэни ыыталлар.

Нэһилиэнньэ эт уонна үүт аһылык ордук аҥыйахтык атыыланалларын туһунан сиэрдээх этиллэр, ыытыылар киирэллэр. Манна кэнэ туту этиллэр собуй? Аһылыгы сүрүн оҥорооччуларынан совхозтар буоллаллар. Быйыл киниилэргэ барыта 1187,3 тонна эти тутталларыгар былаан тиэрдиллибит. Онтон государственнай саҕаас быыһыытынан республика фондугар 580,3 тонна, эбэтэр былаанныммыттан 48,9 бырыһыана, бэриллиэхтээх. Итиҥ саҕаас былаан туоларыттан эбэтэр туолбаныттан тутулуга суох бүлүүчү бэриллиэхтээх. 109 тонна эт, эбэтэр 9,2 бырыһыана, совхозтар бэйэлэрин общественнай аһылыктарын тэрийиилэригэр аналан туттуллар. Дьэ онтон хаалбыт 498 тоннабытын, эбэтэр 41,9 бырыһыанын, эргэн тэриллэлэрин вонуо аһыахтаахпыт. Ол иһиттэн сабыылаах тэриллэргэ (детсадтарга, балыһаларга, о. д. а.), остолобуойдарга, буфетларга тыһыынчанан аҥылыар сезонунан үлэһиттэргэ, ыарыһахтарга, ветераннарга бэриллэр.

Көстөрүн курдук, нэһилиэнньэҕэ тиэрдиллэр этин, үүтү дэлэтии сүрүн суолунан государственнай былааннары толоруу уонна аһара толоруу буолар. Оччотугар эбэтэр ыраатыгэр хаалар аһылык кэмэйэ улаатар.

Нэһилиэнньэ остуолун байытыыта кэтэх хаһаайыстыба өруола улаатта. Аасыт сыл түмүгүнэн ороҕуон ыалларыгар интиллибит дьиэ сүөһүтүн, котор суоттарыгар, ситэтэ суох ааҕыллыан, 380 тонна эт оҥоһуллубута. Кэтэх ыраах 3000 тонна үүт биэрбита. Эбэтэр биир киһиэхэ тиксэриэн кэтэхтэн 16,6 кг эт уонна 162 кг үүт ылыллыбыта Уһаайбалартан 340 тонна хортуоппуй хомуллубута. Билигин бу улахан резервэни хаҥатыы олус наада.

Үлэ коллективтарын кэмэ хаһаайыстыбаларын тэрийии туруга көрдөбүлэ эпиэнтээбэт. Манна туһааннаах ууруахтар толоруллубаттар, баар ыахтар ырааҕынан ситэ туһаныллыбаттар.

Түмүктээн эттэхха, тыа сирин үлэһитэ сиргэ муҥур хаһаайын буолуутун бары дьаһалларынан көмүлүүр, ситиһэр эбэһиинастаахпыт. Маныаха тэрийээччиларинэн партийнай, советскай, хаһаайыстыбаннай органнар буолуохтаахтар.

ССКП райкомун бюрота бу дьыл бэс ыйын 22 күнүгэр райком үһүс пленумун ыҥырарга быһаарда. Пленум ССКП КК күлүн тутардаацы (1989 с.) Пленумун түмүктэриттэн үөскээн тахсар ороҕуоннаацы партийнай тэриллэ соруктарын доҕуллаһыаҕа. Онно бэлэмнэниини сибээстээн коммунистары, ороҕуон баары олохтоохторун Ас-уел программатын олоххо киллэрилиэ турдуна, этиллэрэ киллэрэргитигэр ыҥырабыт.

✦ *Оскуола реформатын—олоххо!* ✦

НАЧАЛЬНАЙ КЫЛААС УЧУУТАЛА

Аасыт сылга буолбут норуот үөрэдиитин үлэһиттэрин Бүтүн Соҕотаацы съиэстэрин кэнниттэн оскуола реформатын олоххо киллэрингэ дьиҥ-чаҥчы дыалаанан хардыылар оҥоһуллуннулар. Ол учууталлар үлэлиир усулуобуйаларын туһсарыыга, киниилэр үлэҕэ аймыныылаах сыһыаннарга урдээбиннигэр да көстор. «Быйыл үлэлиир усулуобуйабыт улаханнык тубуста, техсредствонан да хааччыллыы учугэй» диэллэр Мутудай орто оскуолатын учууталлара. Мин бу оскуола начальнай кылаастарын учууталларын үлэлэригэр кылгастык тохтуоҕум.

Е. А. Терютина—иккис кылааһы үөрэтэр. Евдокия Алексеевна үөрэнээччи личноһын үөрэтиигэ кэрэхсабиллээхтик үлэлиир. Маҥнайгы кылаастан саҕалаан хас биирдии үөрэнээччигэ «Кистэлэҥ паапка» оҥорбут. Паапка, атын курдук, оҕо туһунан дьуһатыгар сыһыаннаах. Манна төрөппүттэр толорбут анкеталара, оҕолэр «Мин иһэм», «Мин аҕам», «Мин эбэм» диэн, дьиэ кэргэттэрин атын да чилиэннэрин туһунан ойдон суруйуулара, уруһуйдара бааллар. «Мин уонна мин табаарыстарым» суруйуу эмиэ кэрэхсабиллээх. «Мин итэҕэйим» диэн оҕолор бэйэлэригэр критическай сыныйабылы бэриммит суруктара бааллар. Билэр дьоннорун, ыаҥа ыаллаан тустарынан матырыйаалары, аахпат кинигэлэриттэн уруһуйдары, тербаҥнайдары мунньаллар эбит. Бу барыта оҕону бэйэ чугас дьонун истиэнигэ саҥыырга, киниилэр тустарынан билэргэ (сорохтор бэл ийэлэрэ, аҕалара туугу улаанньалэрин билбэт буолааччылар) уһуйар, киниилэр билиилэрэ-көрүүлэрэ сайдан иһиитин хатан көрүүгэ комелоох буолара саарбаҥламмат. Учууталы бэйэтэ олус үчүгэйдик хаартыскаҕа уһулар эбит. Онон үөрэнээччилэр төрөппүттэрин туһунан тус-туспа буклет оҥорбут.

Маҥнайгы кылаас учуутала П. И. Владимирова, үһүс кылааһы үөрэтэр В. Г. Макарова—эмиэ тус-туспа суоллааханнастаах дьон. Валентина Григорьевна «Интэриэйинэн паапка» оҥорбут. Кылаас оҕотун барытын хоһоону аҥарга үөрэнэрит. «Төрөппүттэр, оҕолор хараҥтарыннан» диэн хас биирдии оҕо бэйэтин иистэнэ, аҕатын туһунан хоһоон айбыт, аны уруһуйдаабыт. Олору кичэллээх баҕайытык лиинэ сыһыарбыт. Хас биирдии оҕо поэт буолуо диир кучумэҕэй, оттон киниилэр литератураны таптыахтарыгар, төрөөбүт тылларын ордук билэр буолуохтарыгар эрдиэххэ сөп.

Кылааска оҕолор бэйэлэрин нэһилиэстэрин биллиилээх дьоннорун кытта көрсүһүллэр. Итинник үгэс үгүс оскуолаларга баар. Итиҥ—үчүгэй. Итинниэхэ оскуола атын учууталларын, тех-үлэһиттэрин кытта коҥсүһүүҥ эбэр буоллар, күнүгэ суох буолуо этэ. Оҕолор бэйэлэрин учууталларыттан атыны билиммэт буолуулара суох буолбатах.

Начальнай кылаас учууталга оҕо иитиигэр улахан эпиэнтиэһи сүгэр, ол эбэтэр сити кэрчик кэмнэ билиитэ суох үрдүкү кылааска таһаарыллыбыт оҕотторо үгүһү эрдэҥи кыаллыбат. Онон бастакы үөтэл учууталларын үлэлэриигэр ахсаабат болҕомто ууруллар, киниилэр проблемалара, эбиллиитэ көҥүрүллүбэккэ, быйыл чоппу быһаарыллаарын ситиһэр наада. Билигин оскуолаҕа 6 саастаахтары үөрэтии саҕаана барар. Маныаха, бастатан туран, оҕо психофизиологическай уратыта болҕомтоҕо ылыллыахтаах. Сорох оҕо 4 саһыгар алталаах, сорох 6 саһыгар тотторуттэн туортээх оҕо сайдыыта сайдыылаах буолар. Бытаан сайдыылаах оҕо оскуолаҕа киирэн эбии нолоруусканы ылан доруобуйатыгар одуулуурдаан, үөрэхтэн букатыннаахтык сүрэҕин астарыан эмиэ сөп. Онон төрөппүттэр оҕону оскуолаҕа кэлиэх иннинэ учууталы кытта консультациялаһаллара, врачка оҕолорун көрдөрөллөрө хайдан да наада.

М. НЕУСТРОЕВА,
Чурапчы орто оскуолатын учуутала.

Биһиэхэ эпиэттиилэр

Бу дьыл муус устар 25 күнүгэр биһиги хаһыаппытыгар **«Кэрдиллибит чараҥ, быраҕыллыбыт дьиэ»** диэн төбөлөөх критическай сурук суруйуллан тэлэ А. А. ЗАХАРОВ маннык эпиэттиир:

«Сурукка ыйыллар чахчылар бааллар. Интернат-оскуола кэтэҕинээҕи чараҥы баһыйаҕа анаан астарыы ордоонуттэ бодоҥсүйбут ССКП XXII съиэһин аатынан колхоз дуу, совхоз дуу саҕана ыытыллыбыт дьыала. Астарылыбыт маһын, атын да бөҕүн-сыыһын ыраастааһыны, үбэ коруллубүтүнэн, соҥно тута ыытыллыахтааҕа төҕө эрэ дьаһаллыбатах. Билигин бурдуку ыспаттарыгар сельсовет сыһыана суох.

Алта уонус сыллар бүтүүлэригэр тутуллубут оҕолор олорор корпустара списаннеҕа бара илик. Итэ дьиэ оскуола балансатыгар киирсэр. Онон туруу туохха туһанара администрация бэйэтин дьыалата. Эргэ аҕыс кылаастаах оскуола дьиэтэ котуллуохтээх, аспыт субуотуннуккка котурэн баран ыыйбыттылар. Д. П. Корякин кэриэһигэр тур киир ыытыллыытынан сибээстээн былырыын сельсовет 32 тыһ. солк. биэрэн турар, онон балачча үлэ ыытыллыбыта.

Баанньык тутуллуута ороҕуон Советын уонна олохтоох Совет депутаттарыгар сорудах быыһыытынан киирбитэ. Итиннэ дэриэбинэ бары олохтоохторо суунуохтара, оскуола оҕолоругар эрэ анаалларах курдук этии олоҕо суох. Оттон баанньык тутуллар эпиэстэтэ нэһилиэнньэ уонсай мунньаҕынан быһаарыллан турар.

Интернат-оскуола дэриэбинэтин иннин сайдыытыгар, кырдьык, генеральнай былаан суох. Кулуун тутуһунан этии кырдьыктаах. Быйыл 54 квартаралаах олорор дьиэ үлэҕэ киириэхтээх. Кэлэр сыллаллара 12-лии квартиралаах олорор дьиэлэр тутуллаллара былаанныанар».

✦ Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат ✦

СЭРИИ СУОЛЛАРЫНАН

(Бүтүүтэ. Иннин хаһыат 55, 56 №-гэр көр).

Очерк

Сырылатан, өчи, сылаана да бэрдэ, тамаҥа хатан, уоһа кууран барар. Дьэ кыайдыбыт диэбиттии дьиэ аннын диэки кастаалар ламаэриттэһэллэрин көрө биэрэн, пулеметаан куйуйар, тохтуур кэмигэр дискэлэрин бэрийэр. Саҥа уларыттан умса түһэн сыппахтыыр. Тебе өр сыппыта буолла, өйдөнөн калбита, сүүйүттэн кэлэйүнэ сарт түспүт, утатыы боҕону утаппыт, эмиэ да үтүйбүт, эмиэ да өйүн сүтэрбит курдук. Атаҕын кумаҕынан хамсаабат гына хайан хайдах эрэ нухарыйбыт курдук сыпахтаан сыныана быыстыйда. Күн арыаллаан намтаан барда, дьиэ диэки туох да тыастаах суох. Онтон салгыы эмиэ түлэс-балас барбахтаата.

Олор-тиллэр былдьаһыгар сытар ыйын хайдах эрэ этиэн-хаанынан тулалыыр эйгэтигэр уларыйыы тахсарын биэ-охсоччу. Семен хараҕын аһан өйдөөн көрбүтэ, хаҥас ортуттэн суол устун икки ыйын бэрт сымахтаахтык ыйаллар эбит. Бэйи, чугаһаатыннар. Кинни саһа сытарын билбэттэр эбит диэн хоҥкуйуйан, чугаһата сытта. Арай дьоно бийиги формабытын кэппиттэр. «Остөөх кубулуннаҕа дуу. Суох. Саҥаларын дуораныттан ыйыттахха» (ыйыллэр диэкиттэн салгыннаах буолан, үчүгэйдик ыйыллэр), нууччалар бадахтаах». Дьоно чахчы нууччалар буоллулар.

«Бийиги командирбыт»,—диэн саҥа биэрбитигэр, лейтенант бастаан кобуратын туттубутунан чугурустыына түөтэ, онтон сэрэнэн олбуттэрин одууласта.

«Уонча мүнүүтэ тулуйа түс, салаатлары ыытыам. Маладьыас саллаат Семен Тарабукин», диэт аргыйыыннаан суоллаан тонуйуулэр.

Лейтенант саллаатталы ыытан Семены пайыылыгынан чаайыгар көхтөрөн аваллаабыта. Днепр оруйу туоруур болуоттара улуу бомбалаан хаалан, баайырбыттары иккиэн кыра самолетунан өрүс үнүүр быраҕтарбыттара.

Итэ алтынны 28 күнүгэр 1943 сыллаахха эрэ, Днепр оруйу туораан, Днепропетровскай куораты босхолооһуҥна бастаны Украинскай фронта сылдьан ыарахан баайырыыны ылбыта, эдэх хаана барбыта. 1944 сыл тохсунньу 2 күнүгэр диэри сиртэн сиргэ көбөрөн, аралс лазаретларга сытан 1477 нүөмэрдээх госпиталҕа дьиҥнээхтик эмтэниигэ ылыллыбыта, баайырбыт атаҕын быыаары гынан баран, бар, үлэ ыйытигэр туһалыа диэн кэннөрү эмтэбиттэрэ. Кэлэҥэйин немецтэр бомбалара «эмтээн» ыгыйбэккэ кэпсэтэр буолан, эдэх аралс өҥүк табаарыстаммыта, нууччалыы судургу тылларынан ыаадатын быыарсар буолбута. Эдэр, күүстээх доруобуйа эмиэ көмөлөөн, атаҕын баана оҥоо барбыта. Быыльыахтаах атах үтүөрэн, 1944 сыллаахха Пьукуулун саҥана доруобуйаны чолуҥар түһэриэр сиргэ атаарылыыбыта.

Комиссия быыаарыыттан, иннинэ кирбиигэ киирэр ыаҕа суоҕуран, ручной пулеметун ыытаҕаҕа уларытан, хараҕыллыыр сулуусаҕа эмиэ ааммыта. Оҥко да толоруталыыннан, туоҕутаҥыннан, туту барытын сатыырынан сирдьарбэтэҕэ. Кыайыы күнүн быраҕыыннаах маҥа сылдьан ворсубутэ, нуучча, сахА, татаар, узбек, казах, грузин саллаатталыы ыытта дьолу, уорууну таҥыс үлэстэбитэ, албутэр кэриэстэригэр чуумпуура — сонуорбута. Бу туһугуна дьоно, дойдута, алаҕа хараҕар бу бастаны постон хаспыттара.

Тохсус стролковай полкаҕа түбэйэн, хараҕыллыыр сулуусаҕа Семен саҥыстан түспэтэрэ. Атаҕын баастара сүгүнэбэтэр да, эбэҕиннэйин чиэппийдин толороро. Киэҥэтигэр баайырбыт атаҕа дьаралыйан, ор үтүйбэккэ сытан, эркэны эргитэ саныыра. Алдьархайдаах хаан тохтуулаах, сир-халлаан ытыйахтаах уу курдук дьалкыйыйар түгэнэригэр кирдэлэн тахсыбыта, хайдах ордон хаалбытын саҥаатаҕына, нэиэ жадигиэн, сүүйүгэр тымныы көлөйүн ыган тахсыталыыра. «Тыыннаах диэн үчүгэй дьаҥны, аны дойдубун булан дьоллоохтук олороруом буоллар, аны мэнньэк өлөр өлүүтэ кирсибэтэх кийи» диэн ийигэр саныан, ийин түгэриттэн ерүтэ тыынан, уйуутагы ыла-ыла сылпахтаат, тулук уутуттар хам баттаталара.

Ипонаны утары сарын сардыыннан, сүрэхтэрэ баас буолбут уот будуҥнан ортут саллаатталрга ыгыс ыар, күчүмэҕэй да буоллар. Ийэ дойдуларын көмүскэлигэр эмиэ туруммуттара.

Семен Тарабукин сылдьаннаах бойобуой походка атыттары ыытта таҥнэ барсыбыта. Бастаан Маньчжурия кизиэ иннэбин устун ардахсы бик аннынан айаннаабыттара, кэлин куйаска буһан, уу суох буолан, утатыы арайын көрсүбүттэрэ. Хайаттан түһэр кыракый орустэри былдьасыйан, хабаан хаҥсыйылар буолбуттара. Семен арахсыспат доҕор онностубут ручной пулеметун хомотунан эдэх күүмэҕэйдэри туоратыта. Ол эрээри урукнутун курдук сылбырда буолбатаҕа, баайырбыт атаҕа мэйдиирэ. Эдэрэ, кыайара барт буолан, онуо аахсыбакка сылдьаахтаабыта.

Япония милитаристарын букатыннаахтык урусхаллаан, иккистээн кыайыы мүнүүра суох үөрүүтүн Хайгар куорат чугаһыгар дэриэбинэҕэ хорсубута. Ама, маҥтан ордук дьол баар үһүө?! Тыыннаах ордуу, аны дойдуга арыллан турдаҕа.

Атаҕын баайырбыта нуулдайан, Семен эмиэ госпиталҕа түбэспитэ. Өр эмтэнэн кулун тутар 20 күнүгэр 1946 сыллаахха демобилизацияланан фронтта тоҥ маҥы тоҕо тардар чэгиэн барбыт кийи сэрии кутаатыгар уһаарыллан, этэ-хаана сэймэктэнэн, торуоска «дорордоох» ахтылҕаннээх дойдутугар эргийдээх ыйыах саҥа эргиллэн кэлбита.

Аҕыйах хонукка сылдьыбыт туһаат, абырааабыт, үлэйит ыныгэ аҕыйаабыт колхозун үлэлэр-хамнаһыгар түүспүгүнэн барбыта. Сайыын ходуһаҕа оҕустараччы, кыһынын түөрт колоонон фермаҕа от тиэйэччи, ойбон аллараччы бастына батырбыта, колхоз бырабылыанньатыттан махтал суруктары, элбэх бириэмэйэни, үгүс Бочуотунай грамоталары ылаттаабыта.

Фермаҕа от тиэйэччилэн сылдьан бэйэтин нурдук, үлэйит ыанныксыт кыыһы таба көрөн, 1947 сыллаахха олохторуон холбообуттара. Биэс кыыстаах, ньир-баччы ыал буолбуттара. Ол эрээри дьоллоро уһаабатаҕа — кэргэнэ Акулина эдэр саастыгар өлөөхтообута.

Улахан кыыһыныын Тамаралыын хаһаайыстыбаларын сыыһын көрөн, өҥөлөрүн барыларын саҥа хоту үөрэхтээх, үлэйит дьон оҥорторуо. Кыргыттар биригин бэйэлэрэ ыал ийэлэрэ. Семен Семенович ыкырыыра сылдьат ытык өрөөньор. Кырдьаҕас саттэ сиэннээх, күүгүөтэргэ мааны кыныыһан, дьиэ-уот көрүүтүгэр быыдьаһыына сылдьар.

Оройуоннаҕы революциэннай, бойобуой уонна үдэҕэ албан аат кулуубун чилиэнэ буолан, ыччаттары ыытта үгүстүк көрсөр. Улахан Тамара урдук үөрэхтээх биолог, РСФСР оскуолатын үтүөлээх учуутала, кыра Тамара начальнай кылаастары үөрэтэр. Мариэнна, Мария, Таня ыал хаһаайыстыбатын арааһа идэлэрэ үлэйиттэрэ.

Кырдьык даҕаны, эрэйи эҥэриэнэн тэлбит, дьонноруот, олох туһугар үгүс сыратын биэрбит, ыыа-хаанын тохпут буоллун, сэрии кибэлиитэ, «Бойобуой үтүөлэрин иһин» медаль. Ада дойду сэриитин иккис степеньэ орден кавалера Семен Семенович Тарабукин олоҕо ыччаттарга үтүө холобурунан буолар. Комускээн, күөмчүлэҥ ыалбыт олоххор өссө да уһунук, дьоллоохтук олор.

П. ФЕДОРОВ,
П. СПИРИДОНОВ.

ҮӨРЭХХЭ ЫҢГЫРАБЫТ

Московскай уобалас Егорьевскай куоратынаҕы 107 №-дээх орто профессиональнай-техническэй училище үөрэнээччилэри ылыыны биллэрэр

Училище текстильнай промышленность сүүрүн идэлэригэр үрдүк квалификациялаах рабочайдары бэлэмниир.

8 кылаас базатыгар 3 сыллаах үөрэхтэ

1. Ткачтары.
2. Прядильщицалары.
3. Бэлэм табаардары хонтуруоллаччылары.

Үөрэнээччилэр орто оскуоланы бүтэрэллэр. Кинилэр толору государственнай хаччыллыыга олоҥнолор: босхо аһылыгынан уонна обмундированиеннан хаччыллаллар. Атын сирдэртэн кэлбиттэргэ босхо олорор уопсай дьиэ бэриллэр. Базовай предприятие идэни ситиһиилээхтик баһылаһыан уонна холбурдаахтык тутта сылдьыы иһин үөрэнээччилэрэ ый ахсын 15—20 солкуобайынан бириэмийэлиннэ.

10 кылаас базатыгар 1 сыллаах үөрэхтэ

1. Ткачтары.
2. Прядильщицалары.
3. Мотальщицалары.
4. Ленточницалары.
5. Бэлэм табаардары хонтуруоллаччылары.

Былааннары уонна программалары ситиһиилээхтик толорор буоллахтарына, үөрэнээччилэр 70 солк. стипендияны ылаллар. Атын сирдэртэн кэлбиттэр уопсай дьиэнэн бесплатно хаччыллаллар.

Үөрэх мастерскойдарыгар уонна производствоҕа производственнай үөрэхтэһиҥ кэмигэр үөрэнээччилэргэ 50 бырыыһынан кэмэйдээх харчынан төлөбүр оноһуллар.

Училищеҕа медицинскэй комиссияны ситиһиилээхтик аспыттар экзамена суох ылыллаллар.

Училище үрдүк үөрэх заведениелэрэ ыытар бырааптаах. Училищены бүтэрбит кэнниттэн хамнас кэмэйэ 150 солкуобайтан 200 солкуобайҕа тиийэ.

Училищеҕа киирэргэ маннык документтэр наадалар:

1. Сайабылыанньа.
2. Төрөөһүн туһунан свидетельство (паспорт) — атын сирдэртэн кэлэн үөрэнэр чилэргэ урут олорбут сирдэриттэн уһуллуу бэлэхэммит буолуохтаах.
3. Үөрэх туһунан документ.
4. Оскуолаттан характеристика.
5. Медицинскэй ыспыраапка (086У форма).
6. Олорор сиртэн ыспыраапка.
7. Гос-хаччыллыы туһунан ыспыраапка.
8. 3х4 кэмэйдээх алта фотография.

Сайабылыанньа муус устар 15 күнүттэн саалаан ыйын 1 күнүгэр (10 кылааны бүтэрбиттэргэ — алтынны 1 күнүгэр) диэри ылыллар. Үөрэх саалаан ыйын 1 күнүттэн саҕаланар.

Атын сирдэртэн кэлэччилэр документтэрин заказной суругунан училище аадырыһыгар (140300, г. Егорьевск Московской обл., проспект Ленина, д. 3, СПТУ-107) ыытыахтарын сөп. Тел. 3-04-71, 3-15-22, 3-17-51.

Айаннаан тиийиллэр:

1. Метро «Ждановская» станциятыттан «Москва—Егорьевск» автобуһунан.
2. Казанскай вокзалтан «Москва — Егорьевск» электропоезданан.
3. «Москва—Голутвин» электропоезданан 88 км станциятаҕа диэри, салгыы Егорьевскайҕа автобуһунан.

Табаары — почтанан

Ханнык эрэ табаарга наадыйаргыт бэйэҥит маҥаһыыннарыгытыгар суох буоллаҕына, онтон саанарааммаан. Роспосылторг Иркутскайдаҕы предприятиета Эйиэхэ көмөлөөрө бэлэм. Атылаһаччылар сакаастарынан ыытыллар.

СУОРҐАН, улахан дьоҥҥо аналлаах, байковай, кытыылларыгар дьуралардаах бинт кулгэс дьүһүннээх, сыаната—8 солк. 50 харчы.

ПОКРЫВАЛО, Черновицкай производственнай холбоһук оҥоһуута, жаккардовай (гобеленовай), өҥнөөх, кэмэйэ 140х200 см, сыаната—20 солк. 50 харчы.

ПОКРЫВАЛО, оҕуоҕа гитааах льняной, сыаната—3 солк. 20 харчы.

СОТТОР, үрүҥ вафельнай, сыаната—метригэр 1 солк. 10 харчы.

ШАРФ, үүттэн илиниэн өрүү, кэмэйэ 14х170 см, бөлөхөй, сиэрэй уонна үрүҥ өҥнөөх, сыаната—25 солк.

Табаардар атылаһаччы аадырыһыгар толоон ыларга почтанан ыытыллаллар.

Саҥаны маннык аадырыска ыытаргытыгар көрдөбүт: **664016, Иркутскай к., Петров уул., 62, Роспосылторг Иркутскайдаҕы предприятиета.**

БИЛЛЭРИН

«Мугудай» совхоз Телойдоову отделениетыгар бастайаннай улаҕа наадалар:

1. **Үүт таһар автомашина шофера.**
2. **Тутуу бригээдэтигэр МТЗ-82-гэ тракторист.**
3. **Теплицаҕа кочегар-харабыл.**

Үлэлээччилэр олорор дьиэнэн хаччыллаллар.

Отделение совета.

ЭҢЭРДЭЛИИБИТ!

Күнду ийэбитин, эбэбитин КАРДАШЕВСКАЯ Надежда Максимовнаны, аҕабытын, эбэбитин СИВЦЕВ Николай Егоровичы 60 саастарын туолар уонна 35 сыл бинирэ олорбут юбилейдарынан истиҥник эҥэрдэлиибит. Баҕарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, кырдьары билбэт үйүн дьоллоох олоҕу.

Оҕолоро, кийиттэрэ, сиэннэрэ.

x x x

Күн күбэй ийэбитин, эбэбитин, аймахпытын НИКИТИНА Ефросинья Егоровнаны 55 саайын туолбутуҥан истиҥник эҥэрдэлиибит. Киниэхэ улахан дьолу, туйгун доруобуйаны, эйэлээх халлаан анныгар үйүн, үгүс үөрүүлээх олоҕу баҕарабыт.

Оҕолоро, кийиттэрэ, сиэннэрэ, аймахтара.

x x x

Күнду ФЕДОСЕЕВА Ульяна Гавриловна. Эйигин 50 сааскын туолбуккуҥан эҥэрдэлиибит. Баҕарабыт дьоллоох олоҕу, кырдьары билбэккэ үөрэ-көтө сылдьыаҥ.

Дириҥнээх дьаһыа-сад коллектива.

Культурнай олох

Кэрэттэн дуоһуйуу күннэрэ

Хоптоҕоотоову Культура дьиэтэ айыллыбыта 20 уонна Дириҥнээҥи народнай театр үлэлээбита 15 сыллара туолуулларыгар аналлаах культура күннэрэ үрдүк тэрээһиннээхтик бастаатылар. Сцена ветераннара Ульяна Сидорова, Тит Аммосов, Михаил Пинигин эдэр саастарын эргитэн оруоллары толорбуттарын көрөччүлэр соҕо-махтайа, хоҥо-хоҥо ыытыллыбыт ыскыаньыттар Мария Уриницева, Албина Беляева, Михаил Эверстов, Анастасия Еремеева, Александра Андреева көмүс чуораан гитаристарынан истээччилэри долгутуулар. Биэчэри СССР культуратын туйгуна М. Д. Сергеева салайан ыытта.

Культура күннэригэр П. М. Решетников аатынан народнай театр артистара С. Кагибадзе «Молниялаах куртка» уонна Мэлдьахси кулуубун А. Сивцев «Абаһыгар муньахтара», «Аҥтас аан» диэн пьесаларын көрдөрбүттэрэ кэрэхсэбиэ.

Уус-уран самодеятельность бастыҥ ыытаччыларыгар грамоталар, «Бэдэбүннүк» сувенирдар туттарылыннылар.

Д. ЭВЕРСТОВ.

Райсовет исполкомун культураҕа отдела, профсоюз райкома, Хоптоҕо сельсоветын исполкома, Хоптоҕоотоову народнай театр уонна Культура дьиэтин администрациялара Мэлдьахси кулуубун сэбэдиссэйэ

ГРИГОРЬЕВ Илья Степанович

эдэр саһыгар сонумардыы өлбүтүнэн бокуонньук чугас дьонугар кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Редактор П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

«САНГА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов.
Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.
Индекс газеты 54967. Объем—1 усл. печ. лист. Тираж—4157 экз.

№ ЗАКАЗА 57. Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а».